

# ربع قرن اطلاع‌رسانی دینی و فرهنگی در وبگاه حوزه‌نت

[hawzah.net](http://hawzah.net)



\*احمد اکبری  
aakbari@noornet.net

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرستال جامع علوم انسانی

اشاره

پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه‌نت، وابسته به مرکز تحقیقات کامپیوترا علوم اسلامی است که در زمینه اطلاع‌رسانی دینی و فرهنگی برای مخاطبان عمومی در اینترنت فعالیت می‌کند. از آغاز رواج پدیده اینترنت در ایران، این پایگاه، از اولین درگاه‌های اطلاع‌رسانی دینی و مذهبی است که تاکنون حجم اینبوی از محتواهای اسلامی، فرهنگی و ملی را در خود جای داده است. با وجود توسعه درگاه‌های اینترنتی همسو و تغییرات چشمگیر وب، این پایگاه همچنان در شمار نخستین وبگاه‌های اطلاع‌رسانی دینی به زبان فارسی به شمار می‌آید.

**کلیدواژگان:** پایگاه حوزه، فضای مجازی، محتوای دینی، حوزه نت.

\* مدیر گروه علمی، فرهنگی و تبلیغ دینی مرکز نور.

## مقدمه

برآیند اظهارنظر کاربران در تماس‌های تلفنی و رصد بازدیدهای کاربران از مطالبات این پایگاه و بررسی دیدگاهها و رایانامه‌هایی که کاربران به پایگاه ارسال می‌کنند و ماهانه به ۱۲۰۰ مورد می‌رسد، گویا آن است که سیصد هزار محتوای موجود در این پایگاه، مرجع مناسب و قابل اعتمادی برای بسیاری از علاقهمندان به معارف دینی شناخته می‌شود

- حوزه‌های علمیه، مهمترین نهاد دینی و فرهنگی کشور هستند که امر تبیین آموزه‌های دینی و دفاع از آن و پاسخ به شباهات را وظیفه اول خود می‌دانند. مراکز حوزوی و طلاب علوم دینی، از مهمترین ارکان این نهاد تأثیرگذارند. ظهور فناوری اینترنت، باعث شد که از امکانات وب و ظرفیت‌های پیرامون آن، بهخوبی و در حد امکان استفاده شود. گرچه در شیوه‌های بهره‌مندی از امکانات وب و ظرفیت‌های آن، فراز و فرودهایی بوده است، اما می‌توان گفت در طول مدت حدود ۳۰ سال از عمر اینترنت در ایران، حوزه‌های علمیه از پیشتازان استفاده از این فرصت بوده‌اند.
- البته با تغییرات سریع فناوری و نوبه‌نو شدن امکانات اینترنت و تغییر شیوه‌های اطلاع‌رسانی و یا خدمات‌گیری از اینترنت، مراکز حوزوی هم در این سال‌ها همگام با این تغییرات، به موقع حرکت نموده است. پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، یکی از وبگاه‌هایی است که از اولین روزهای پیدایش اینترنت در ایران، تأسیس شده و تاکنون به اطلاع‌رسانی دینی و فرهنگی پرداخته است. این پایگاه، وابسته به مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی است. در ادامه، ضمن معرفی کلی این پایگاه، به مهمترین ویژگی‌های آن اشاره می‌شود.

## معرفی پایگاه

زمینه‌های دینی و فرهنگی، پاسخ دارد و موتور جست‌وجوی گوگل، بسیاری از درخواست کاربران را به این پایگاه ارجاع می‌دهد. آمار روزانه صد هزار بازدید از پایگاه، شاهد این مدعاست.

عمر طولانی پایگاه، تغییر سریع امکانات مبتنی بر وب، تنوع شیوه‌های آماده‌سازی و ارائه محتوا، تغییر ذایقه مخاطبان و مقتضیات زمان، موجب شده است که این پایگاه، از زمان راهاندازی تاکنون، در شیوه‌های گزینش و آماده‌سازی محتوا، ارائه محتوا و نیز در انتخاب سیستم‌های مدیریت محتوا، مراحل مختلفی را برname‌ریزی، ارائه و پشت سر بگذارد؛ اما هیچ‌یک از این مسائل، خالی در اصل بقای پایگاه حوزه و ارائه خدمات دینی و تبلیغی آن ایجاد نکرده است. باید دانست کهحضور مستمر در عرصه وب، آن هم در میان انواع پایگاهها و مطالب پُر زرق و برق و حفظ جایگاه و رتبه پایگاه و حضور در کنار پایگاه‌های پُربازدید، کار آسانی نیست. امروزه وضعیت استفاده مردم از درگاه‌های اینترنتی و خدمات آنها، بسیار گستردگر از گذشته است و روزبه‌روز بر آن افزوده شده است و این توسعه کاربری وب، رقابت و ماندگاری در این عرصه را سخت‌تر می‌کند.

برآیند اظهارنظر کاربران در تماس‌های تلفنی و رصد بازدیدهای کاربران از مطالبات این پایگاه و بررسی دیدگاهها و رایانامه‌هایی که

- پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، از مهمترین و غنی‌ترین پایگاه‌های دینی به زبان فارسی است که در جهت تبلیغ، ترویج و اطلاع‌رسانی نسبت به معارف دینی و موضوعات فرهنگی و ملی، با هدف تبیین و روشنگری، و در راستای پاسخگویی به نیازهای دینی و فرهنگی افراد جامعه و ترغیب و جهت‌دهی آنها به سبک زندگی ایرانی اسلامی، در شبکه جهانی اینترنت فعالیت می‌کند.

این پایگاه، از سال ۱۳۷۷ راهاندازی شده و اکنون با ربع قرن تلاش و فعالیت مستمر، غنی‌ترین درگاه متن محور در موضوعات دینی و فرهنگی به زبان فارسی است که حجم انبوهی از اطلاعات مذهبی، فرهنگی و ملی را در اختیار مخاطبان قرار داده است.

این پایگاه مخاطبِ هدف خود را کاربران علاقه‌مند به موضوعات دینی و کاربران نیازمند به اطلاعات اسلامی و فرهنگی با سطح عمومی انتخاب کرده است؛ اما بازخوردهای بازدید کاربران، حکایت از آن دارد که بسیاری از فرهیختگان، مبلغان و دست‌اندرکاران مباحث فرهنگی و تبلیغی نیز در زمرة استفاده کنندگان از محتواهای این پایگاه هستند.

در حال حاضر، این پایگاه برای بیشتر جست‌وجوهای کاربران در

The screenshot shows the homepage of the Hozeh website. At the top, there is a search bar and a navigation menu with categories like "دیگر مقاله‌ها" (Other Articles), "شیوه اجتماعی" (Social Methods), "ویژه نامه" (Special Issues), "ادعیه" (Prayers), "رساله" (Letters), "کوهر ثاب" (Koher Thab), "پرسش و پاسخ" (Questions and Answers), "گنجینه معارف" (Knowledge Bank), "دانشنامه" (Encyclopedia), and "درخت موضوعی" (Subject Tree). Below the menu, there is a grid of category icons: اخلاق (Ethics), فلسفه و حقوق (Philosophy and Law), فلسفه، کلام و عقاید (Philosophy, Kalam, and Beliefs), حدیث و علوم حدیث (Hadith and Sciences of Hadith), قرآن و علوم قرآنی (Qur'an and Sciences of the Qur'an), پیامبر و اهل بیت (Prophet and Ahl al-Bayt), هنر و ادبیات (Art and Literature), روانشناسی و تربیت (Psychology and Education), اقتصاد اسلامی (Islamic Economics), جغرافیا (Geography), تاریخ (History), عرفان (Sufism), فرهنگ و تمدن اسلامی (Islamic Culture and Civilization), جامعه و سیاست (Society and Politics), پدیده و ملumat (Phenomenon and Information), and تازه‌های کل پایگاه (Latest News from the Entire Site). On the right side, there is a sidebar titled "درخت موضوعی" (Subject Tree) with a list of topics and their counts, such as "پیامبر و اهل بیت (ع)" (1377), "قرآن و علوم قرآنی" (1507), "حدیث و علوم حدیث" (619), "فلسفه، کلام و عقاید" (5154), "فقه و حقوق" (1782), "اخلاق" (501), "عرفان" (914), "تاریخ" (2039), "جغرافیا" (777), "اقتصاد اسلامی" (1513), "روانشناسی و تربیت" (1124), "هنر و ادبیات" (112), "بهداشت و سلامت" (1438), "جامعه و سیاست" (1281), and "فرهنگ و تمدن اسلامی" (4035).

## ویژگی‌های حوزه‌نت

مهم‌ترین ویژگی‌های پایگاه را می‌توان در موارد زیر بشمرد:

- طراحی پایگاه بر پایه سواد اطلاعاتی، دیجیتالی و رسانه‌ای مخاطبان؛

- برخورداری پایگاه از رابط کاربری پویا و انعطاف‌پذیر بر پایه خواست کاربر (UI) و توجه به تجربه کاربری (UX)؛

- طراحی قالب پایگاه به صورت واکنش‌گرا نسبت به اندازه‌های مختلف صفحه نمایش؛

- برخورداری از استاندارهای مناسب و بهینه در همه بخش‌ها و عناصر پایگاه به منظور آمادگی برای رصد شدن توسط موتورهای جستجو؛

- انبوه مطالب و گستردگی محتواهای متنی و چندسانه‌ای؛

- تنوع بخش‌ها و قالب‌های ارائه محتوا؛

- ارائه رایگان همه مطالب؛

- توجه به طیف‌های مختلف مخاطبان، همچون: جوانان، زنان، خانواده‌ها، طلاب، دانشجویان و فرهیختگان؛

- روزآمدسازی محتواهای پایگاه به صورت مستمر.

- کاربران به پایگاه ارسال می‌کنند و ماهانه به ۱۲۰۰ مورد می‌رسد، گویای آن است که سیصد هزار محتوای موجود در این پایگاه، مرجع مناسب و قابل اعتمادی برای بسیاری از علاقه‌مندان به معارف دینی شناخته می‌شود.

- متأسفانه، با وجود گذشت سال‌های نسبتاً زیاد از حضور مرکز دینی در اینترنت، هنوز مطالب و معارف دینی که مناسب با مخاطب عمومی باشد و برای این دسته از مخاطبان تهییه و غنی‌سازی شده باشد، به نحو کامل و منسجم در فضای مجازی عرضه نشده است. بر این اساس، پایگاه حوزه سعی نموده است که اولاً، از جهت کمی همه آنچه را ممکن است، گردآوری و ارائه نماید و ثانیاً، علاوه بر تعداد مطالب، به ویژگی‌های کیفی محتواها نیز توجه کند.

- توجه به سطح مخاطبان و گزینش محتوای مناسب با سطح کاربران هدف، ذکر منابع و مأخذ، رعایت مالکیت فکری مطالب، رعایت و به کارگیری قواعد نگارش و ویرایش، توجه به نکات نمایشی و رابط کاربری و رعایت سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران، از جمله مواردی است که در مراحل کار و فعالیت‌های وبگاه حوزه‌نت، مد نظر قرار می‌گیرد.

## آمار محتوای پایگاه

- آماری کلی محتوای وبگاه حوزه‌نت به این شرح است:
- متن کامل ۲۵۰ عنوان کتاب در زمینه علوم اسلامی، تاریخ پیامبر و ائمه اطهار، احکام و...؛
  - متن کامل ۷۳ هزار مقاله مجله در قالب ۳۷۰۰ شماره مجله علمی، فرهنگی و اجتماعی در حوزه معارف دینی و علوم اسلامی؛
  - متن ۳۲۰ وبیهوده نامه و بسته موضوعی به مناسیت‌های مختلف مذهبی، ملی و فرهنگی؛
  - ارائه بیش از ۴۰ هزار خبر با رویکرد ارائه اخبار علمی، فرهنگی، سیاسی و مسائل مرتبط با حوزه علمی و فعالیت‌های فرهنگی و دینی کشور؛
  - ارائه بیش از ۱۷ هزار قطعه فیلم، صوت، تصویر و سایر اطلاعات چندرسانه‌ای (حدیث‌نگاشت، سخن‌نگاشت، اینفوگرافی و پاورپوینت) در موضوعات مختلف دینی، فرهنگی، اطلاع‌رسانی و سرگرمی؛
  - معرفی بیش از ۱۳۰۰ نفر از علماء و بزرگان و شخصیت‌های برگسته حوزه‌ی؛
  - معرفی و چکیده ۲۰ هزار عنوان پایان‌نامه در زمینه علوم اسلامی و انسانی در سطح دکترا و کارشناسی ارشد از مراکز دانشگاهی و حوزه‌ی؛
  - معرفی ۷۰۰ عنوان کتاب در زمینه موضوعات مختلف: علوم اسلامی، دفاع مقدس و... .

پایگاه حوزه‌نت، در سال ۱۳۸۸ به دلیل ایجاد پورتال جامع مذهبی و دسته‌بندی موضوعی مناسب برای مخاطبان، به عنوان مقام اول پیشین پایگاه مبلغ و مروج اسلام و معارف اسلامی شناخته شد و موفق به دریافت لوح افتخار و تندیس طلایی سومین جشنواره بین‌المللی رسانه‌های دیجیتال، توسط معاون اول رئیس جمهور وقت گردید.

آنچه در این پایگاه عرضه شده است، حاصل تلاش بی‌وقفه پژوهشگران مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و متخصصان فنی آن از سال ۱۳۷۷ تاکنون می‌باشد. امید است که این تلاش ناچیز، مورد قبول حضرت حق سبحانه و تعالی و رضایت حضرات معصومین(ع) واقع گردد و عنایات آن بزرگواران، پیوسته شامل حال دست‌اندرکاران و کاربران گرامی این پایگاه باشد. ■

توجه به سطح مخاطبان و گزینش  
محتوای متناسب با سطح کاربران  
هدف، ذکر منابع و مأخذ، رعایت  
مالکیت فکری مطالب، رعایت و  
به کارگیری قواعد نگارش و ویرایش،

توجه به نکات نمایشی و رابط  
کاربری و رعایت سیاست‌های کلی  
نظام جمهوری اسلامی ایران، از  
جمله مواردی است که در مراحل  
کار و فعالیت‌های وبگاه حوزه‌نت،  
مد نظر قرار می‌گیرد